

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. Quinam possit condere Leges Ecclesiasticas?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

nem filiorum; & relate ad hæc Apostolus non permittit mulieri dominari in virum: At in administratione politica maritus est subditus uxori, si huic competat jus, & dominium Regni.

Dices, Ex leg. 9. titul. 1. part. 2. Dominium Regni acquiri a marito ratione matrimonii. Sed hoc, ut diximus, est aperte falsum. Quare Gregor. Lopez notat, quod in hac lege habeatur limitatio, & declaratio, quando scilicet ratione matrimonii Regina tribuit marito nomen Regis, & honores Regni. Atque hæc de legibus civilibus; gradum nunc facimus ad leges Ecclesiasticas.

ARTICULUS III.

Quinam possit condere Leges Ecclesiasticas?

- I. Pontificem posse suis legibus Ecclesiasticis totum Orbem obligare independentem a Conciliis Oecumenicis constat ex iisdem Conciliis, & ex ipsis Conventibus Gallia Generalibus usque ad præsens sæculum.
- II. Cardinalium, & Theologorum consensus est conveniens, sed non necessarius, ut possit Pontifex aliquid statueri tanquam Christi Vicarius.
- III. Episcopi verius immediate a Pontifice, mediate a Christo Domino potestatem habent ferendi leges pro suis Diocæsis.
- IV. Nequit Episcopus pro sua Urbe quicquid potest Papa pro toto Orbe.
- V. Non requiritur consensus Cleri, ut Episcopus legem ferat. Solum pro festis statuendis requiritur Cleri, & Populi consensus.
- VI. Quid possint Archiepiscopi relate ad totam Provinciam? Quid Concilia Nationalia, Provincialia, & Diocæsana?
- VII. Non habent vim legis decreta Con-

ciliorum, qua in Gratiano reperiuntur, nisi a Pontifice sint approbata.

VIII. Num habeant vim legis decreta Congregationum Cardinalium.

IX. Capitulum Sede vacante probabilius potest leges condere, ut poterat Episcopus.

X. Quousque se extendat potestas Legislativa in Prelatis Regularibus, & in Abbatisa?

I. **D**iximus, leges Ecclesiasticas de se ordinari ad bonum animarum; leges vero civiles ordinari de se ad conservandam pacem in Republica humana.

Quæritur nunc primo; An possit Pontifex ferre leges Ecclesiasticas, seu Canonicas independentem a Conciliis, & a consensu Cardinalium?

Respondeo, Pontificem habere a Christo Domino hanc potestatem; quando enim dedit Petro Claves Regni Cælorum, dedit ei, & ejus successoribus principatum in Ecclesia, & potestatem legislativam in ordine ad finem spiritualem, & ad Regnum Cælorum acquirendum. Hinc non pendet ista auctoritas a Conciliis, & a Cardinalibus; Christus enim dixit Petro, Tibi dabo Claves, &c. Immo communiter docent cum Bellar. 2. de Concil. cap. 14. Molin., Sal. disp. 8. art. 25., & 70. contra Parisienses, Pontificem esse supra Concilia; ut proinde damnata sit ab Alex. VIII. propositio 29. dicens: *Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra Concilium oecumenicum auctoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate; Quod ex eo patet, quia in legibus Concilii potest Papa dispensare, potestque illas abrogare: ergo Papa superior est Concilio, & sic expedit gubernationi Ecclesiæ; cum non possint Concilia, nisi post longum tempus, & multas expen-*

penfas convocari. Adde, definitum esse ex Cajet. in Conc. Lateran. 3. sub Leone X., Papam esse supra Concilium; Sed quia Episcopi Galli in eo non interfuerunt propter bella, ideo non admiserunt illud Concilium, & appellarunt ad futurum, proinde toleratur opinio contraria, quamvis reputetur scandalosa.

Equidem in Præfatione editionis tertiæ Trutinæ mex Antiquesehellianæ ostendi, auctoritatem Pontificis supra Concilium Oecumenicum, ejusque in fidei quæstionibus decernendis infalibilitatem ab ipsis Oecumenicis Conciliis passim fuisse agnitam ab ipso nascentis Ecclesiæ primordio; Et ab ipsis Conventibus Generalibus Galliæ usque ad præsens sæculum fuisse assertam. Quod etiam Eminentissimus de Noailles anno 1711. datis literis ad Clementem XI. testatus est.

Nonnulli Doctores tribuunt Conciliis facultatem condendi leges obligantes Ecclesiam, dependenter tamen a Pontifice, a quo Concilia etiam convocari debent, ut sint legitima. Sed communius, & probabilius docent apud Sal. loc. citat., ipsa Concilia legitime convocata non habere hanc potestatem obligandi Ecclesiam per leges suas, nisi leges a Pontifice confirmantur: Dicit enim D. Th. opusc. 9. cap. 4. *Sancti Patres in Conciliis congregati nihil possunt statuere, nisi interveniente auctoritate Summi Pontificis.*

II. Neque pendet Pontifex in legibus ferendis a consilio Cardinalium, ut communiter Doctores docent contra Andream Siculum Cardinalem, & alios apud Pal.; Potest enim leges ferre etiam ipsis repugnantibus; cum eandem habeat potestatem, ac D. Petrus, qui independenter ab Apostolis poterat leges ferre; Nullibi enim talis dependentia ab Apostolis reperitur: & in cap. *Cuncta* 9. *quæst.*

3. habetur, *Apostolica Sedes sine ulla synodo precedente solvendi, & damnandi habet potestatem.* Verum quidem est, quod non soleat ferre leges graves sine Cardinalium, & Theologorum consensu. Sed hoc non facit ex necessitate, facit ex convenientia, & ut prudenter operetur: Consuetudo autem ista (præterquamquod nulla est, cum sæpe sine consilio Cardinalium Papa ferat leges) non potest limitare, & restringere potestatem Pontificis, quæ est de jure Divino; quia consuetudo solam legem humanam potest abrogare, non divinam. Deficiente vero Pontifice, potest Collegium Cardinalium, vel Concilium ea statuere, quæ rectæ gubernationi Ecclesiæ pro illo tempore consona visa fuerint; cum hoc illis naturali jure conveniat, ne Ecclesia omni remedio sit destituta: Non possunt tamen leges ferre perpetuo duraturas, cum nusquam reperitur concessa illis talis facultas.

III. Quæritur secundo, An Episcopi possint pro sua Diœcesi leges condere independenter a Pontifice?

Respondeo, duplicem esse oppositam sententiam apud Sal. sect. 4. Prima tenet cum Vasq., Sor., & aliis, Episcopos immediate a Christo Domino habere potestatem ferendi leges pro Diœcesi illis assignata a Pontifice; quia Actor. 20. habetur, *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Secunda vero probabilior cum Bellarm., Suar., & aliis Recentioribus docet, Episcopos immediate a Papa, & mediate a Christo Domino habere potestatem ferendi leges; unde mediis Apostolis Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei. Ratio hujus opinionis est, quia aliter non posset Papa Episcoporum auctoritatem coarctare, aut tollere; quod non expedit Ecclesiæ Hierarchiæ. Hinc fit, quod in rebus gravioribus, præsertim

in definiendis articulis fidei, in canonizatione alicujus Sancti, non possint Episcopi leges ferre. Nam Innoc. III. in cap. *Majores, de Baptismo* dicit, Majores Ecclesiæ causas, præsertim articulos fidei contingentes, ad Petri sedem referendas esse. Possunt quidem Episcopi in aliquo casu dispensare in jure communi, seu in lege Pontificia, dum Pontifex non potest consuli; sed hinc non sequitur posse condere leges independentes a Papa contrarias juri communi: Et licet possint statuere aliquid contra id, quod Antecessor statuerat, quando illud non est confirmatum a Papa; non possunt tamen, si sit a Papa confirmatum; quia tunc illud censetur a Papa statutum.

IV. Neque dicas, quod *quicquid potest Papa pro tota Ecclesia, potest Episcopus pro sua Diocesi*. Nam quamvis aliqui absolute id asserant apud Suar. par. 3. tom. 4. disp. 55. sect. 2. existimantes Episcopis competere jurisdictionem jure divino; tamen id interpretandum est, quod possint Episcopi pro sua Diocesi dependenter a Pontifice, quicquid potest Papa auctoritate accepta a Christo Domino: Communius tamen negant hoc axioma, ut ostendemus quæst. 7. art. 2.

V. Dubium est, An Episcopi indigeant consensu Cleri vel Capituli ad leges statuendas pro sua Diocesi? Et communiter id negant; quia nullibi reperitur concessa illis potestas sive a Christo, sive a Papa, cum tali dependentia. Solum ex cap. *ult. de Festis* pro festis statuendis requiritur consensus Cleri & Populi; & pro alienandis rebus Ecclesiæ consensus Capituli, ex cap. *Vestra, de Locationibus*.

Quod dictum est de Episcopis, dicitur etiam de Archiepiscopis, ac de Primatibus, seu Patriarchis pro sua Diocesi; Qui tamen ex cap. *Nullus prima quæst. 3.* non possunt condere le-

ges obligantes totam Provinciam, nisi in Provinciali Concilio, & de consensu Episcoporum Comprovincialium: Et in tempore visitationis possunt, ut notant Bonac., & Pal., præcepta imponere subditis Episcoporum suffraganeorum, non tamen leges perpetuo duraturas: Extra visitationem vero non possunt aliquem excommunicare, vel judicare, aut aliquid agere absque Episcopi Diocesani consilio, vel judicio, excepto casu appellationis, juxta sententiam Barbose.

VI. Ex dictis inferitur, quid dicendum de Conciliis particularibus? Hæc dividuntur in Nationalia, Provincialia, & Diocesana; Nationalia habentur cum interventu omnium Episcoporum, & Archiepiscoporum alicujus nationis sub uno Primato, seu Patriarcha; Provincialia cum interventu Episcoporum suffraganeorum sub uno Archiepiscopo; Et Diocesana cum interventu Rectorum Ecclesiarum, Abbatum, & Priorum sub suo Episcopo; Hujusmodi autem Concilium dicitur Synodus Diocesana. Porro omnia isthæc Concilia possunt pro suo Territorio leges ferre; quia si potest Prælatus sine suo Clero ferre leges, a fortiori potest cum suo Clero in iis Conciliis, ex cap. *Placuit 12. quæst. 2.* Non possunt tamen Conciliorum particularium leges totam Ecclesiam obligare, nisi approbentur a Pontifice pro tota Ecclesia.

VII. Notandum tamen, non satis esse, quod aliqua decreta Conciliorum Provincialium reperiantur in Gratiano, ut dicantur ea esse approbata a summo Pontifice pro tota Ecclesia; (quod etiam communiter dicitur de sententiis Sanctorum Patrum, quæ apud Gratian. reperiuntur, nec idcirco habent rationem legis) Ratio est, quia nullus Pontifex approbavit ea omnia, quæ in Decretis Gratiani reperiuntur, ut notat hic Bonac. num.

37.: Quare licet ea magnam auctoritatem habeant, quia Gratiano creditur, tanquam in arte perito; at potuit hic decipi in referendis auctoribus, & decretis; Unde consulenda sunt Originalia a Gratiano citata, ut videatur, an id habeat rationem legis a Pontificibus lata.

VIII. Queritur tertio, An Cardinales, & Congregationes Cardinalium possint ferre leges?

Respondeo, Cardinales ex vi sui tituli, & dignitatis posse leges ferre obligantes Ecclesiam suam, non secus ac potest Episcopus; cum ibi habeant jurisdictionem. Et idem dicas de Prælatiis exemptis, & Abbatibus habentibus Episcopalem, vel quasi Episcopalem jurisdictionem; (quatenus jure ordinario possunt excommunicare, suspendere, interdicere, & similia facere) nisi eis sit prohibitum, aut nisi ex consuetudine requiratur consensus Cleri, vel Capituli; Nam, ut notat Suar., hæc potestas legislativa est jurisdictionis, non consecrationis. Legatus Pontificis potest leges ferre, quæ suam Provinciam non solum tempore legationis, sed etiam eo finito obligent, donec a Pontifice, vel Legato successore revocentur, ex *cap. ultim. de Officio Legati*.

An autem declarationes Congregationum Cardinalium habeant vim legis? Aliqui affirmant cum Rodriq. apud Merol. disp. 4. cap. 4. dub. 12., quia fiunt auctoritate accepta a Papa: Sicut quando Generalis alicujus Religionis habet a Papa auctoritatem interpretandi dubia circa proprias constitutiones, talis interpretatio habet vim legis. Alii cum Sanch. lib. 8. disp. 2. apud Dian. part. 1. tract. 10. resol. 2. probabilius negant; quia non sunt promulgatæ; unde censentur interpretationes doctrinales potius, quam judiciales, & auctoritative. Quando autem consulto Summo Pontifice fiunt,

& jubet Pontifex promulgari, & servari, censeo cum eodem Dian. part. 11. tract. 2. resol. 42. tunc habere vim legis.

IX. Queritur quarto, An Capitulum, Sede vacante, possit condere leges totam Diocesim obligantes?

Respondeo, aliquos apud Meroll. disp. 4. cap. 4. negare, quia solum ei conceditur administratio rerum temporalium, & spiritualium pro tempore Sedis vacantis. Quare sicut Collegium Cardinalium non potest condere leges Sede vacante, ita nec Capitulum: Et ideo nec potest leges Episcopi mortui abrogare, nec præbendas conferre, ex *cap. Ne Sede vacante*. Probabilius tamen Laym., Pal., Suar., Bonac. concedunt; quia ex Trident. sess. 24. cap. 16. ei competit administratio rerum spiritualium, quæ sine jurisdictione esse non potest; ergo illam jurisdictionem habet, quam habebat Episcopus, cum non sit ratio, cur debeat limitari; atque adeo habet potestatem legislativam; Adde, quod de facto omnia exercet, quæ sunt propria Episcopi, nisi sit ei specialiter prohibitum: Verbi gratia, dispensat in irregularitatibus, in denunciationibus Matrimonii, in interstitiis, in illegitimitate ad Ordines, & ad beneficium simplex, &c. Non potest tamen præbendas Episcopales conferre; quia id specialiter prohibetur in *cap. Cum olim*: Quare potest etiam leges novas condere, & leges Prædecessoris abrogare; cum id illi non prohibeatur.

Ad rationes in contrarium: Sicut Legatus Papæ habet jurisdictionem quousque est Legatus, & tamen potest leges condere, quæ etiam post legationem perseverent, quousque revocentur; ita Capitulum habet jurisdictionem solum pro tempore Sedis vacantis, & tamen potest leges condere, quæ obligent, quousque ab Epi-

piscopo successore revocentur. Nec est eadem ratio de Collegio Cardinalium Sede vacante; quia illi non solum non est concessa jure humano potestas legislativa, sed potius est denegata in Clementina *Ne Romani, de Election.*; jure autem divino solum Pontifici competit, ut diximus, potestas legislativa per totum Orbem.

Dubium est, an saltem Capitulum vivente Episcopo possit aliquas leges ferre absque consensu Episcopi, quæ obligent ipsos Legislatores?

Respondeo, plures negare; quia Episcopus est caput Capituli; sine capite autem corpus non est integrum, nec potest se regere, & gubernare; & ideo expositulatur a Canonicis juramentum de servandis statutis Capituli, quia non obligantur ab iis tanquam a legibus, sed sunt solum quædam regulæ, & directiones. Communiter tamen docent, posse absque Episcopi consensu leges, & statuta ferre obligantia ipsos Capitulares in iis, quæ pertinent ad rectam gubernationem Ecclesiæ. Ratio est, quia sine Episcopo in iis procedunt; ergo signum est, quod habeant ad id jurisdictionem; nam gubernatio sine vi coactiva, & præceptiva haberi rite non potest: Quamvis in rebus gravioribus, verbi gratia, in abrogatione alicujus constitutionis, in alienatione, aut venditione alicujus fundi, necessarius sit consensus Episcopi, & aliquando etiam Pontificis, ex *cap. Cum accessisset, de Constitution.* Neque obstant rationes adductæ, quia in Capitulo habetur suum Caput immediatum, scilicet Decanus; Et juramentum exigitur, tum ut magis obligentur, tum ad tollendum, ne quis utatur opinione opposita; quæ suam habet probabilitatem.

Eandem doctrinam extendunt Sal., Panorm., Sylv. contra Suar., & Bonac. ad Collegiatas Universitates, &

Societates, ac Collegia propter eadem rationes.

X. Quæritur demum, an Superiores Religiosorum, & Abbatissæ possint ferre leges?

Respondeo, certum esse, in unaquaque Religione dari a Pontifice facultatem, ut leges, & constitutiones condantur. Utrum autem talis potestas legislativa sit in solo Generali, vel Provincialibus? Spectanda sunt jura cujuscumque Religionis. Pleraque habent solum facultatem ferendi leges in Capitulis generalibus pro tota Religione, & in Provincialibus pro tota Provincia, concurrente majori parte suffragiorum. Illud certum est, quod Prælati Religionum non possunt præcipere subditis suis, nisi quæ vel in Regula continentur, vel ad Regulæ observationem accommodata sunt; quia isti votum obedientiæ emiserunt relate ad Regulam Religionis, quam amplexi sunt: Quare non possunt Superiores ad arctiorem regulam illos adstringere, nec poenam novam injungere, si non expediat, ut ipsi, vel alii ad propriæ Regulæ observantiam excitentur: Verbi gratia, si Regula universim non obligat ad peccatum, non potest Superior velle, quod omnes Regulæ ad peccatum obligent. Notat tamen Sylvester, quod si aliquo modo aliquid conferat ad Regulam, possit præcipi; ut de facto præcepta fuit Monialibus Clausura in *cap. unico de Statu Regularium*, & a Trident. sess. 15. cap. 5. Etenim ad custodiam castitatis, quam professæ erant Moniales, expediens visum fuit superaddere obligationem clausuræ. Unde temeraria visa fuit nonnullorum opinio, putantium non potuisse Pontificem præcipere Monialibus clausuram, quam non erant professæ.

Abbatissis vero certum est concessam esse potestatem præcipiendi, non

non solum ex voto obedientiæ emisso a monialibus, sed etiam ex jurisdictione domestica dominativa simili illi, quam habet Materfamilias: Ea autem oritur ex eo, quod Moniales dant Abbatissæ hanc jurisdictionem in se ipsas, dum tradunt se illi, ut gubernentur, & puniantur, nisi obedientiam præstiterint: Potest enim quilibet alteri se subicere, dando illi jus jurisdictionis in se ipsum, ut in bonum sui gubernetur; sicut potest alteri se in servum tradere, dando illi jus proprietatis, ut gubernetur in bonum Domini.

Dubium tamen est, An præter istam jurisdictionem domesticam habeant Abbatissæ etiam jurisdictionem Ecclesiasticam, seu spirituales illis collatam a Pontifice, itaut possint ferre non solum leges, quæ pertineant ad domus rectam gubernationem, & ad communem Monasterii pacem, sed etiam leges spirituales, sicut possunt Prælati Regulares? Nonnulli apud Sal. putant, Abbatissas habere etiam a Pontifice suam jurisdictionem; docent enim, fœminas non esse omnino incapaces jurisdictionis spiritualis, itaut iis delegari non possit a Pontifice potestas ferendi leges Ecclesiasticas. Quamvis enim Apost. 1. ad Corinth. 14. dicat: *Mulieres in Ecclesia taceant; turpe enim est, mulieres loqui in Ecclesiis*; id tamen intelligendum, quod non debeant publice concionari, aut excommunicare, &c., non vero ferre leges, quas ex consilio Episcopi, & prudentium possent sapienter condere: Præsertim quia quamvis turpe sit eas concionari ex officio, non tamen ex speciali dispensatione Papæ, quando debita scientia, & probitate sint præditæ; Nam D. Catharinæ injunctum fuit a Pontifice non raro, ut apud ipsum Pontificem, & Cardinalium cœtum concionaretur; ergo a fortiori leges

Pars I,

ferre possunt, saltem ex speciali Papæ delegatione.

Sed communior sententia docet, quod licet non sint de jure divino fœminæ incapaces jurisdictionis spiritualis, unde possit Pontifex committere Abbatissæ, ut leges spirituales imponat, & censuras ferat, quia Pontifex potest in jure communi dispensare; de facto tamen, jure saltem Ecclesiastico, sint incapaces jurisdictionis spiritualis, ut constat tum ex cap. *Nova*, de *Pœnit.*, & *Remis.*, tum ex Ecclesiæ usu; non enim deicit sexui fœmineo, ut plurimum prudentia destituta, hanc potestatem ab Ecclesia communicari, cum satis sit, quod possint præcipere, & corripere, quantum conveniens est ad paternum, & domesticum regimen.

Hinc inferitur primo, posse Abbatissam imponere præcepta solum temporalia, seu ordinata ad bonum temporale, & tranquillam domus gubernationem; verbi gratia, ne Moniales literas recipiant, ne cum externis loquantur, ne ad hortum descendant, ita ut horum præceptorum transgressio sit mortalis, si ea plurimum ad communem pacem, & bonum exemplum conducant; sit vero venialis, si parum ad id conducant; Sicut Materfamilias potest similia præcepta imponere, quamvis in Religione Abbatissæ habeant majorem vim obligandi; At non habet Abbatissa potestatem imponendi præcepta spiritualia, hoc est ordinata ad finem spirituales, seu ad progressum in virtutibus, & ad perfectam Regulæ observantiam.

Inferitur secundo, non posse Abbatissam præcipere in virtute sanctæ Obedientiæ, vel Spiritus Sancti; & si ita præcipiat, significare vult, quod præcipiat tota auctoritate, qua pollet, non secus ac Materfamilias; Unde fit, quod materia, quæ est gravis re-

F

late

late ad præceptum Prælati præcipientis in virtute Sanctæ Obedientiæ, (ut omissio, verbi gratia, unius Missæ, jejunii, &c.) non semper sit gravis relate ad præceptum Abbatis; quia finis Prælati est spiritualis profectus, ad quem valde conducit una missa, &c., finis Abbatis est bonum regimen domus, ad quod non multum nocet, si uno die omittatur auditio Sacri.

Neque dicas, Moniales emittere votum obedientiæ relate ad Abbatissam; ergo Abbatissa potest præcipere in virtute Sanctæ Obedientiæ, & graviter obligare.

Nam respondent Rodriq., & Sanchez lib. 6. cap. 1. num. 17., votum obediendi alteri semper intelligi, pro ut moris est obtemperare; unde si fiat Laico, solum ex vi voti habetur obligatio ponendi ea, quæ Laicus præcipere potest; & quia Laicus non potest imponere præcepta spiritualia, seu ordinata ad finem spiritualem, hinc non est reus voti, qui transgreditur hujusmodi præceptum latum a Laico: Idem dicas de Abbatissa, cui Moniales vovent obedire juxta potestatem, cujus est capax, quæ est instar potestatis domesticæ.

Q U Æ S T I O III.

De Subjecto Legum, seu de iis, qui Legibus obligantur.

Subjectum legis est homo subditus capax rationis, ut communiter Doctores docent. Inquirendum tamen est primo de ipso Legislatore, an teneatur suis legibus obedire? Secundo de Infidelibus, de Pueris, Ebriis, & Amentibus. Tertio de Peregrinis, de Forensibus, de Vagis. Quarto de subditis residentibus extra Territorium. Ultimo de Clericis, an legibus civilibus teneantur?

ARTICULUS I.

An Legislator suis legibus teneatur?

- I. Legislator suis legibus obligatur quoad vim directivam, non quoad coactivam.
- II. Obligatur autem Legislator directe non a lege sua, sed a lege naturali dicente, quod Caput cum suis membris conformetur.
- III. Potest autem secummet ex causa dispensare, non secus ac cum subditis.
- IV. Quonam pacto Legislator teneatur legibus contractuum, & iis, quæ taxam mercibus imponunt?

V. Num peccet mortaliter Legislator transgrediendo suas leges in re gravi, an solum venialiter?

VI. Cur venialiter dumtaxat peccent Moniales omittendo unam missam præceptam in virtute Sanctæ obedientiæ ab Abbatissa?

VII. Cur sacrilege peccaret Pontifex, si secummet dispensaret ad ducendam uxorem?

VIII. Legislator transgrediendo leges suas, quamvis peccet, non incurrit tamen penas latas adversus transgressores.

IX. Nec Princeps supremus, nec Legatus Pontificis tenentur legibus municipalibus loci, quæ non sint ab iis confirmata.

i. Du-